

ROOMAN TAIDE JA KULTTUURI

Luku Roomalainen kulttuuri s. 41–52



Roman taide

Roman taide

Arkkitehtuurilla on kolme päämäärää:
kauneus, kestävyys ja käyttökelpoisuus.

Roomalainen Vitruvius 100-luvulla eKr.

Roomalaisessa kuvanveistossa jäljiteltiin kreikkalaisia esikuvia. Roomalaisille uutta olivat rintakuvat ja ratsastajapatsaat. Keisariajan ratsastajapatsaista on tosin säilynyt vain yksi, keisari Marcus Aureliuksen patsas Roomassa.

Rooman maalaustaidetta tunnetaan huomattavasti kreikkalaista paremmin. Vesuviuksen purkauksessa vuonna 79 eKr. hautautuneen Pompejiin kaivaukset ovat paljastaneet runsaasti maalauksia. Maalausten aiheet ovat monipuolisia: muotokuvia, mytologiaa, eläimiä, asetelmia, maalaismaisemia ja eroottisia kohtauksia.

Mitä roomalaiselle arkkitehtuurille ominaisia piirteitä kuvasta löytyy?

1. Amfiteattereita rakennettiin keisariajalla valtakunnan eri puolille. Näytännöt olivat tärkeä osa Rooman kulttuuria.
2. Roomalainen rakennustekniikka mahdollisti monikerroksiset rakennukset.
3. Holvikaari on roomalaisen arkkitehtuurin olennainen osa. Rakenne on vankka. Kaariaukkorivistöt mahdollistavat myös katsomon nopean täyttämisen ja tyhjentämisen.
4. Sisärakenteet on valettu betonista, jota sekoitettiin laastista ja kivimurskasta. Betonin kestävyys johtuu laastista, joka oli sekoitus kalkkikiveä ja vulkaanista hiekkaa.
5. Roomalaiset käyttivät myös runsaasti tiiltä. Tässä rakennuksessa valumuurit ovat saaneet tiilverhollun.
6. Huomaa myös porrastorni, jonka kautta noustiin yläkatsomoihin.

Roomalaisen amfiteatterin rakentamisessa
Pulassa on hyödynnetty holvikaaritekniikkaa.

Rooman arkkitehtuuri noudatteli kreikkalaisia esikuvia. Roomalaiset olivat kuitenkin rakennusteknisesti kreikkalaisia edistyneempiä. Holvikaarien ja valumuurien ansiosta julkiset rakennukset saatiin suunnitella sisätiloiltaan aikaisempaa käytännöllisemmiksi. Rakennusten kreikkalaistyyppiset pylväät ovat usein vain koristeita ilman rakenteellista merkitystä. Julkisille paikoille pystytetyt riemukaaret, altarit ja pylväät ovat myös tyyppisesti roomalaisia. Ne koristeltiin usein veistöksin.

Luonteenomainen roomalainen rakennustyyppi on hallinnon tai kaupankäynnin tarpeisiin rakennettu katettu halli eli basilika. Basilikan sisätila on jaettu kolmeen osaan siten, että keskiosa eli niin sanottu päälaiva on sivulaivoja korkeampi. Sisätilasta tuli valoisa, kun päälaivan yläosaan puhkaistiin ikkunat. Useat roomalaiset basilikat ovat säilyneet, koska ne sittemmin muutettiin kirkkoiksi. Basilikan ideaa on kopioitu myöhemmin sekä kirkkoissa että muissa rakennuksissa. ■



Rooman kulttuurin tunnusomaisia piirteitä

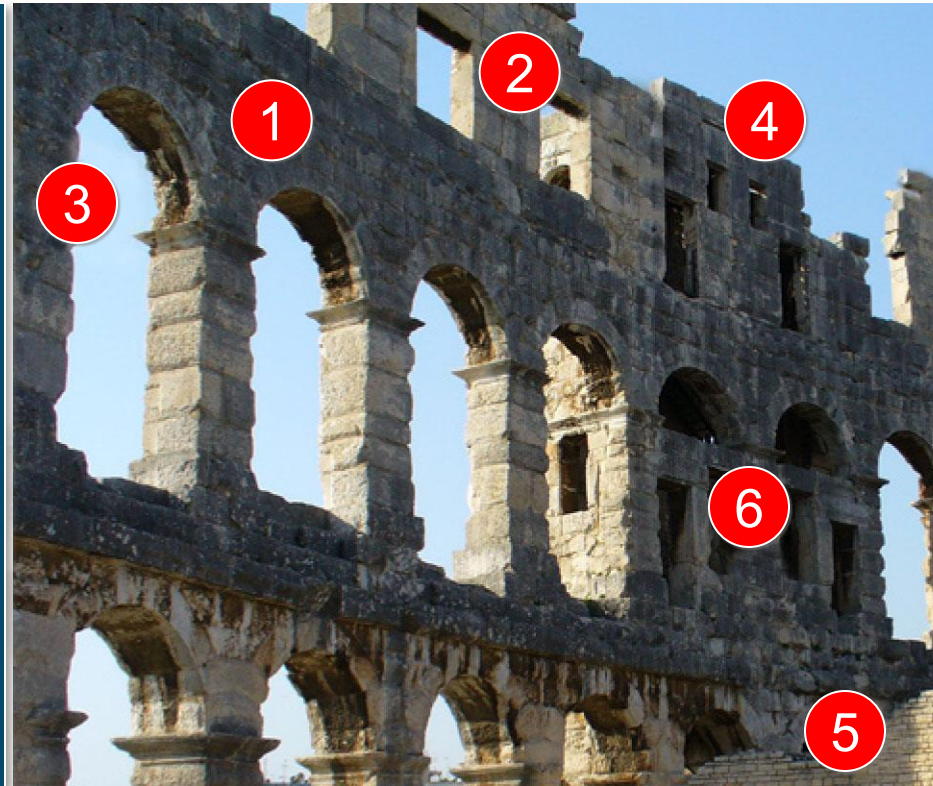
- Keisariajalla Rooman kaupunkiin virtasi rahaa provinseista:
 - Mahdollisesti köyhien elättämisen valtion varoilla.
 - Kansaa huvitettiin myös poliittisista syistä.
- Julkinen rakentaminen oli laajaa.
- Julkiset rakennukset ja asuintalot koristeltiin maalauksin ja mosaiikein, joiden aiheet olivat hyvin monipuolisia.

- amfiteattereiden taistelunäytökset
- kilpa-ajot
- kylpylät

- vesijohdot ja viemärit
- tiet ja satamat
- linnoitukset
- basilikat
- temppelit
- amfiteatterit

Mitä roomalaiselle arkkitehtuurille ominaisia piirteitä kuvasta löytyy?

- 1 Amfiteattereita rakennettiin keisariajalla valtakunnan eri puolille. Näytännöt olivat tärkeä osa Rooman kulttuuria.
- 2 Roomalainen rakennustekniikka mahdollisti monikerroksiset rakennukset.
- 3 Holvikaari on roomalaisen arkkitehtuurin olennainen osa. Rakenne on vankka. Kaariaukkorivistöt mahdollistavat myös katsomon nopean täyttämisen ja tyhjentämisen.
- 4 Sisä rakenteet on valettu betonista, jota sekoitettiin laastista ja kivimurskasta. Betonin kestävyys johtuu laastista, joka oli sekoitus kalkkikiveä ja vulkaanista hiekkaa.
- 5 Roomalaiset käyttivät myös runsaasti tiiltä. Tässä rakennuksessa valumuurit ovat saaneet tiiliverhoilun.
- 6 Huomaa myös porrastorni, jonka kautta noustiin yläkatsomoihin.



Pompeji

- Pompeji oli roomalainen kaupunki, joka tuhoutui tulivuori Vesuviuksen purkautuessa vuonna 79 jKr.
 - Kaupungissa on tehty arkeologisia tutkimuksia vuodesta 1748 lähtien, ja uusia löytöjä tehdään edelleen.
 - Kaupungista on löytynyt muun muassa hyvin säilyneitä freskoja ja mosaiikkeja.
- Kuvassa Pompeijin kaivausten paljastama seinämaalaus. Miehellä on papyrus-rulla, naisella kirjoituspuikko ja vahataulu, jota voitiin käyttää yhä uudelleen tasoittamalla edellinen teksti pois.



Pompeji

- Pompejista on löydetty lukuisia piirtokirjoituksia, jotka kertovat paljon pienen maaseutukaupungin elämästä. Esimerkiksi roomalainen poliitikko ja sen vaalimainokset ovat tulleet tunnetuiksi Pompejin löytöjen myötä.
- Seiniin piirretyissä graffiteissa ylistetään suosikkigladiaattoria ja kapakoiden seiniin on piirretty mainoksia, joissa prostituoidut tarjoavat palveluksiaan.



Pompeji



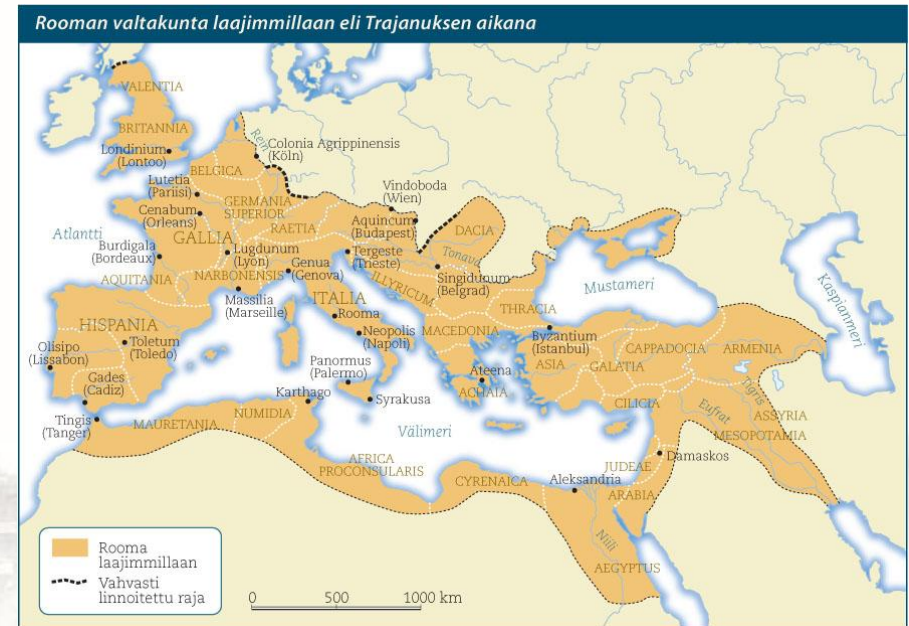
- Monet löydetyistä freskoista ovat luonteeltaan eroottisia tai suorastaan pornografisia.

Kirjallisuus

- Roomalaiset pitivät kreikkalaista kirjallisuutta esikuvanaan:
 - Vergiliuksen eepos *Aeneis* ja maanviljelysopas *Georgica*
 - Ciceron filosofia
 - Horatiuksen runot.
- Tasavallan ajan lopulla ja keisariajalla kirjallisuus oli jo omaperäisempää:
 - Horatiuksen ja Catulluksen satiiriset runot
 - Petronius Arbiterin kertomus *Satyricon*
 - Ovidiuksen opaskirja *Rakastamisen taito*
 - Liviuksen Rooman historiaa käsittelevä *Ab Urbe Condita*.

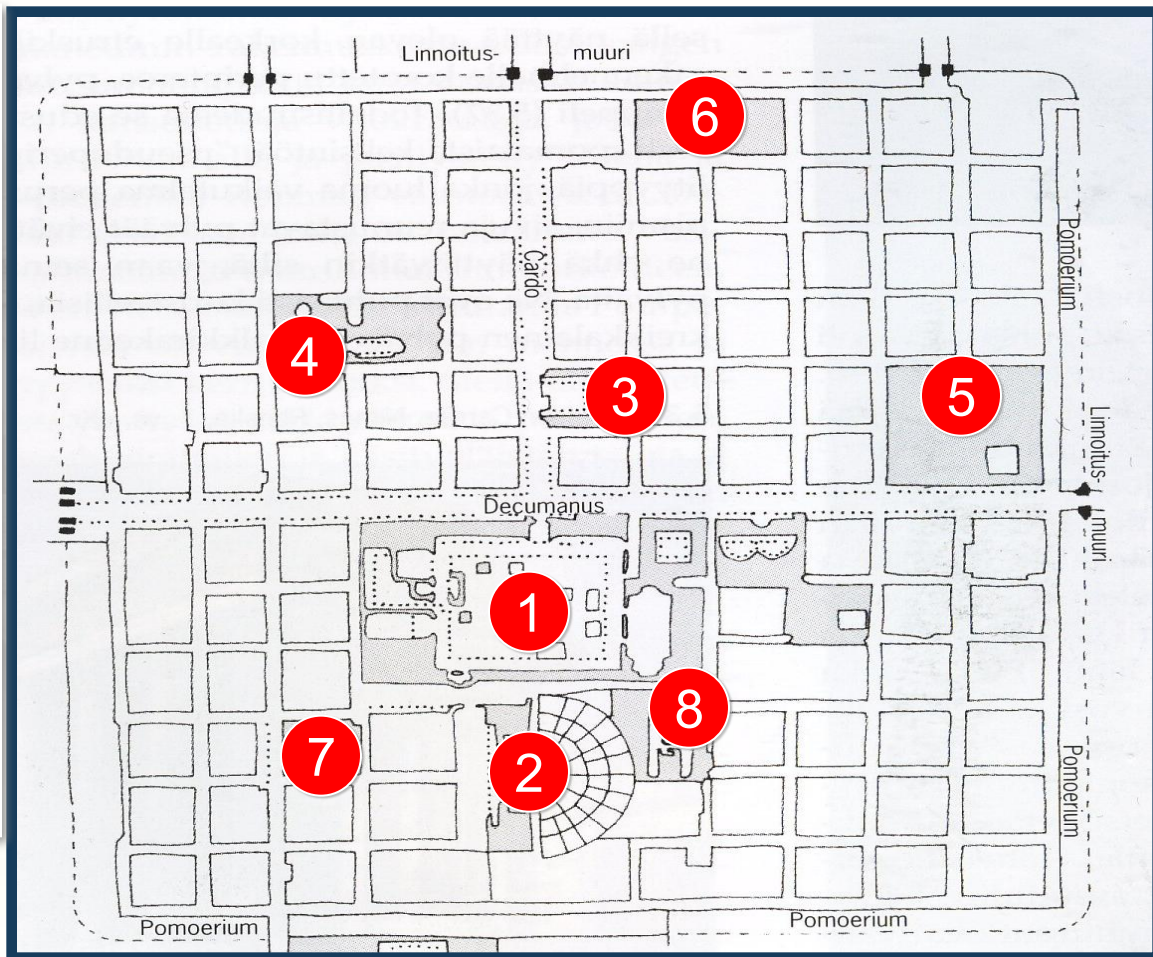
Roomalaiset kaupungit

- Kaupunkeja perustettiin sotilaallisista, kaupallisista ja poliittisista syistä.
- Ne suunniteltiin ruutukaavaan kuten sotilasleiritkin.
- Kaupungit olivat samankaltaisia koko valtakunnan alueella: ne ovat olleet pohjana monille nykyisille eurooppalaisille kaupungeille.
- Tärkeimmät julkiset rakennukset sijaitsivat keskusaukion eli *forumin* ympärillä.
- Julkinen rakentaminen oli laajamittaista.
 - Basilika oli erityisesti roomalainen rakennustyyppi.
 - Rakennustekniikka oli edistynyttä.



Ohessa on Timgadin kaupungin (nyk. Algeriassa) asemakaava n. vuodelta 100 jKr. Kuvaile Timgadin asemakaavan avulla tyypillisen roomalaisen kaupunkilaisen päivää kuvitteellisen Livian tai Brutuksen näkökulmasta.

- 1 Forum
- 2 Teatteri
- 3 Kirjasto
- 4 Januariuksen talo, baptisterio, kristillinen kastekirkko
- 5 Itäinen kylpylaitos
- 6 Pohjoinen kylpylaitos
- 7 Pieniä kylpylöitä
- 8 Cereksen temppeli



Roomalainen betonirakentaminen

- Rooman Colosseumin betoninen ja tiilinen rakenne on paljastunut alkuperäisten, jo kadonneiden, marmorilevyjen alta.
- Temppelein cellan pilasterit (pylväät) eivät ole kantavia, vaan rakennuksen kantavia rakenteita ovat betonista valetut seinät.



Julkinen rakentaminen

- Diocletianuksen kylpylän kylmien kylpyjen huone
- Nykyään Rooman Santa Maria degli Angeli -kirkko.



Basilika

- Santa Sabinan varhaiskristillinen kirkko valmistui 300-luvun lopussa.



Basilika

- Santa Maria Maggiore
varhaiskristillinen
kirkko.
Valmistunut 400-
luvun alussa.



Jumalia kunnioittava kansa

- Julkisilla, valtiollisilla rituaaleilla oli suuri merkitys kansalaisia yhdistävänä tekijänä.
- Valtio suhtautui suvaitsevaisesti muihin uskontoihin, koska se oli poliittisesti järkevää.
- Varsinaisia pyhiä kirjoituksia ei ollut. Tästä johtuen moraali oli ihmisten yksityisasiä.
- Keisarikaudella itämaiset mysteerikultit yleistyivät (esim. kristinusko).